

PONTUS

PUROKURU

KESKEYTYSTEN

ARKISTO

*

PONTUS

PUROKURU

KESKEYTYSTEN

ARKISTO

*

Tekijä kiittää: Koneen Säätiön Saaren kartanon residenssi,
Suomen kulttuurirahasto, Taiteen edistämiskeskus.

© Pontus Purokuru ja Kosmos 2025

ISBN: 978-952-352-308-1

Kannen suunnittelu: Tero Ahonen

Kirjailijan kuva: Meri Björn

Kosmos on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@kosmoskirjat.fi

1. painos

Painettu EU:ssa.

Kaikki alkaa keskeytyksestä.

– PAUL VALÉRY

ESIPUHE: HALU JATKUMOON

Kun opiskelin filosofiaa, keskeytys tarkoitti minulle ja salaliittolaisilleni uutuutta, jännitystä ja vapautusta. Jatku-
mon taas yhdistimme hallintaan, toistoon ja samana pysy-
miseen.

Jatkumo edusti meille valtaa. Valtaa pystyi vahingoitta-
maan keskeyttämällä sitä, katkaisemalla jotakin.

Erästä valtaa kriittisesti tarkastelevaa ajattelun juon-
netta alettiin 1900-luvun lopulla kutsua jälkistrukturalis-
miksi. Sen piirissä keskeytykset ymmärrettiin kumouksel-
lisiksi, oli kyse sitten taiteesta, politiikasta tai ajattelusta.
Opin ajattelemaan ja kirjoittamaan tämän perinteen jälki-
mainingeissa. Tavoitteekseni tuli muuttaa yhteiskunnan
luonnollisena tarjoamaa tapahtumien kulkua, sillä koin
sen elämälle kielteiseksi. Monen muun teoriakentältä
ponnistavan aktivistin tavoin asetin tehtäväkseni totutun
katkaisemisen, automaattiseksi muuttuneen kokemuk-
sen keskeyttämisen. Ajatuksena oli, että keskeytyksestä
seuraa ennakoimattomia tapahtumia tai ainakin jotain

haluttavampaa kuin se, mikä jatkuisi samankaltaisena. Myös feminismi liittyi väljästi tähän keskeytysten käytäntöön. Ajateltiin, että katkoksilla ja leikkauksilla päästään käsiksi maailmassa vallitseviin hierarkioihin. Nimenomaan keskeyttämällä kaadetaan sorron linnakkeita.

Sittemmin vallan kritiikissä on tapahtunut käänne. Huomaan, että aktivistien julistuksissa, näyttelyiden oheisteksteissä ja ajattelijoiden haastatteluissa korostetaan katkosten sijaan jatkuvuuksia. Niitä luodaan erityisesti ihmisten, muiden eliöiden ja elottoman luonnon välille. Jatkumoitte kaivataan myös poliittisiin liikkeisiin ja arkeen, ilmasto-mielenosoituksista yliopistovaltauksiin ja yhteisasumisen kokeiluihin.

Halujenkin tasolla jatkumoihin suhtaudutaan eri tavalla kuin jälkistrukturalismin aikakaudella. Vallitsee väsyminen toistuviin häiriöihin, jatkuvaan uudelleenaloittamiseen ja kaiken projektimaistumiseen. Sekalaisen silpun tilalle halutaan jatkuvuutta ja luotettavuutta aina tylsyyteen asti.

Puhe keskeytyksistä kuulostaa nykyisin lähinnä algoritmien ohjaamalta kurjuudelta, joltakin, mikä kuuluu digitaalisen kapitalismin alueelle ja johtaa riistoon, yksinäisyyteen ja mielenterveysongelmiin.

Olisi siksi helppoa väittää, että katkoksen ja jatkumon suhde on kääntynyt nurin päin. Että nykyään keskeytykset säilyttävät valtaa tuhoamalla keskittymiskyvyn, silpuamalla työt sekä leikkaamalla ihmiset irti toisistaan, kun taas jatkumo on kumouksellista ja elämänmyönteistä. Tämä on kuitenkin liian yksinkertaista. Keskeytyksen ja jatkumon merkitys riippuu olosuhteista. Katkos voi olla konservatiivinen. Jatkumo voi muuttaa kaiken.

Pitkään etsin jatkumoa, johon sopisin. Aina minut on keskeytetty tai olen itse keskeyttänyt itseni. Keskeytysten syyt ovat vaihdelleet kaunokirjallisista rahallisiin, kateudesta hammasharjoihin, rakkaudesta ystävyyskseen ja pallopeleistä seurapiireihin. Tätä kirjaa tehdessäni ymmärsin, että keskeytykset ovat nimenomaan se jatkumo, jota olen tavoitellut. Jatkumo punotaan kuin köysi irrallisista säikeistä. Punominen on keskeytysten kokoamista arkistoon, joka asemoi ne suhteessa ajan eri tasoihin, jotka vastaavat kirjan eri osioita. Elämäni on muodostunut siirtymistä, hyppyistä ja toistoista. Olen yrittänyt kaikkea. En ole saanut yhdestä lajista rauhaa enkä toimeentuloa, mutta tämä vaihtelu on osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi. Siksi kirjan arkisto sisältää eri tekstilajeja esseistä novelleihin. Sitä voi lukea eräänlaisena luonnoslehtiönä, joka kuvaa, mitä tapahtuu, kun antautuu keskeytyksille.

I
SUORITUS

AAMUKAHVI

Kun haluan elää, juon aamukahvia. Aamukahvi synnyttää kaksituntisen kairos-hetken, jonka aikana kaikki muuttuu mahdolliseksi ja nestemäiseksi, myös suoliston sisältö. Aamukahvi on vapauden tuuli, joi sitä töissä tai vapaalla, oli se käsinsuodatettua artesaanipaahtoa tai Lidlin pikakahvia. Aamukahvin jälkeen voi tehdä mitä tahansa, vaikka käsitellä kaavavalituksia, koska aamukahvi antaa keskittymiskyvyn ja voiman lisäksi automaattisen motivaation.

Kahvi on porvarillinen huume, virkamiespäihde. Kahvia juoneen silmät pyörivät sieraimissa ja mieli soittaa jazzia huuliharpulla tornin katolla, mutta käytännössä kahvinen henkilö tekee töitä kiltisti paikoillaan.

Aamukahveissa tekee mieli mylviä Herman Melvillen tavoin: antakaa minulle Vesuviuksen kraatteri mustesäiliöksi, kirjoitan sen tyhjäksi. Olen kirjoittanut tuhansia sivuja päiväkirjaa aamukahveissa. Olen editoinut kymmeniätuhansia rivejä kahvin voimalla. Aamukahvi tekee jokaisesta oman elämänsä sankarikirjailijan, joka osaa

välittömästi eläytyä kaikkiin historian hahmoihin, sukupuoliin ja luokka-asemiin. Jos haluaa kokeilla, millaiselta tuntuu pullistua maailman keisariksi, kannattaa juoda aamukahvia. Sen jälkeen ei haittaa, vaikka olisi tukka rasvainen, karvat ajamatta, kainalo hikinen ja päällä parvekkeelle puoleksi vuodeksi unohtunut huppari.

Aamukahvi auttaa ymmärtämään, miten Leo Stranius on mahdollinen. Aamukahvista tulee tunne, että voisi vetää jokaista *Dark Soulsin* bossia turpaan paljain käsin. Aamukahvi on tuottanut neljä viidesosaa kaikesta koskaan tekevästäni työstä. Voisin käydä töissä pelkästään aamukahvin vaikutusaikana, loppupäivä on kahvin voimaan nähden mitätön. Toimiva tapa on juoda aamukahvi ja lähetellä moneen suuntaan itsevarmasti älyttömiä ehdotuksia. Kun ehdotukset on hyväksytty, niistä on pakko pitää kiinni myös silloin, kun ei ole aamukahveissa.

Aamukahvi antaa mielipiteen kaikesta, kaiken voi laittaa järjestykseen aivot kahveissa. Jos viini on pullotettua runoutta, kahvi on kuppiin kaadettu lakiluonnos. Aamukahvin kanssa voi mennä rantaan heittämään leipiä ja saada seitsemän oikein. Aamukahveissa ei kannata kuitenkaan lotota, koska lotto ohjaa odottamaan ja toivomaan, kun taas kahvi vaatii välitöntä määrätietoista toimintaa.

Aamukahvin jälkeen vartalooni on tullut pituutta puoli metriä lisää ja tuntuu siltä, että voisin vyöryä pitkin maita ja vesiä. Varmin tapa pilata aamukahvi on mennä sen jälkeen ruokakauppaan. Ei, kahveissa täytyy tutkia, järjestää ja osoittaa.

Vielä kaksi tuntia aamukahvin jälkeen tekee mieli ottaa hyllystä kaikki klassikot ja lukea jokainen sivu ja tehdä

niistä tarkkoja muistiinpanoja. Aamukahvissa ihmisestä tulee itseään johtava hyvä kyttä ja life coach, kokonaisvaltaisen elämänhallinnan mikrojumala, joka hetken ajan voittaa ihan yksin.

Historiassa ei olisi tapahtunut mitään ilman päihkeitä.

AVAJAISET

Johtaja piti näyttelyn avajaispuheen. Hänellä oli pitkät harmaat hiukset ja pitkä harmaa parta ja hänen mustan pikkutakkinsa pitkät liepeet liehuivat, koska puhe oli lennokas ja johtaja viuhtoi käsiään lauseiden tahdissa. Lauseet kertoivat siitä, kuinka radikaali näyttely oli. Johtaja vitsaili toivovansa, että museon henkilökunta ei ottaisi näyttelyn sisälöstä liikaa oppia, koska silloin heiltä katoaisi museo alta.

Puheen jälkeen oli meidän vuoromme astella yleisön eteen. Kolme jonotti puhujanpönttöön ja kaksi piiloutui kukkaruukun taakse, minä olin toinen piiloutujista. Kukaan jonottaja piti kolmen minuutin puheen. Niitä oli harjoiteltu kellon kanssa, minkä lisäksi jokainen oli pyrkinyt karistamaan jännitystä omalla tavallaan: beetasalpaajilla, valkoviinillä tai lenkkeilyllä. Minä katselin kattoon. Toinen piiloutuja poltti usein pilveä ja oli nyt yhtä raukea kuin aina.

Puheiden jälkeen poistuimme kukkaruukun takaa ja siirryimme tarjoiluvaunun viereen. Johtaja kävi puhujanpöntössä

pyytämässä lavalle kansanedustajan, joka oli kutsuttu avajaisten kunniavieraaksi.

Kansanedustaja sanoi, että aiheesta on ollut vaikea keksiä mitään uutta sanottavaa 1800-luvun jälkeen. Hän arvosteli näyttelyä keskiluokkaiseksi, kääntyi meitä kohti ja sanoi, että ensi kerralla otatte sitten ympäristökriisin paremmin huomioon. Lopun puheesta kansanedustaja käytti Franciscus Assisilaisen sydänkeskiaikaisen teologian esittelyyn.

Kun kansanedustajalle oli taputettu, kaksi tuttua yleisöstä tuli halaamaan minua. Sanoin heille, että ihmettelin kansanedustajan puheenvuoroa. Tutut sanoivat, että puheenvuoro oli kyseisen kansanedustajan pitämäksi puheeksi poikkeuksellisen kehuva. Harvoin kuulee häneltä sellaista ylistystä. Yleensä kansanedustaja haukkuu kaikki maan rakoon siksi, että kukaan ei ymmärrä mitään. He sanoivat, että kansanedustajaa tulee ymmärtää, sillä hän on kotoisin Porista.

Kansanedustaja oli poistunut jonnekin yleisön taakse, mutta nyt hän asteli minun ja tuttujeni luo. Hän sanoi minulle, että oli lukenut uusimman esseekokoelmani.

– Se oli erilainen. Siinä on aina riskinsä, vähän niin kuin Arja Korisevalla silloin, kun se vaihtaa kampausta. Jotakin uutta tulee näkyviin. Mutta kaikki ei tykkää.

En ymmärtänyt mistä kansanedustaja puhui, koska minulta oli ilmestynyt vain yksi esseekokoelma ja siitä oli viisi vuotta.

Kansanedustaja pahoitteli, että hänen täytyi nyt poistua, koska hänen oli mentävä soutamaan kissat saareen, jonka hän oli ostanut kissoilleen. Saattaja odotti jo rannalla.

Veneeseen tarvitsee aina saattajan, jotta kissat voivat olla veneessä vapaina: jos kissat olisivat häkissä ja vene kaatuisi, ne hukkuisivat. Vapaina kissat kuitenkin tönivät toisiaan veneestä järveen, ja saattajan pitää noukkia kissat takaisin veneeseen.

Kun kansanedustaja oli lähtenyt, minä ja tuttuni etsimme hakukoneesta Arja Korisevan kampauksia eri vuosikymmeniltä. Minä pidin eniten otsatukasta vuoden 2004 Tango-markkinoiden aikoihin, kun taas tuttuni kehuivat kasa-rin kääkäräkiharoita. Tärkeintä minusta oli, että olimme saaneet nähdä Arja Korisevalta molemmat ja vielä monta muutakin hiustyyliä.

HAMMASLÄÄKÄRISSÄ

Hammaslääkäriissä minulla on kaksi vaihtoehtoa: läsnäolo tai poissaolo.

Läsnäolossa keskityn meditatiivisesti toimenpiteisiin. Muuta ei jää tajuntaan kuin instrumentit suussa, luiden tärinä ja sylki-imurin rohina.

Poissaolossa ajatukseni harhailevat niin kaukaisissa tai vaativissa asioissa, että tilanne unohtuu ja aika katoaa.

Olen oppinut käyttämään kaikkea, koska minuun on käytetty kaikkea: turbiini-, mikromoottori- ja ruusuporia, hiomista, juurihoitoa; purentapaperia, poskituppoja, ienlankaa; kiristimiä, ientaskumittareita, sondeja, ilmapuusteja ja vesisuihkuja, ekskavaattoreita, ienrajantasaajia, mat-riiseja, muovinviejiä, punssareita, täppäimiä, karvereita, valokovettajia, kuituvaloja, kyrettejä, sirppejä, kuivausnastoja. Oikomishoitoa: ylä- ja alarautoja, hammaslenkkejä ja venyttäviä kuminauhoja, kitalakilevyjä. Purentakiskoja, luonnollisesti. Hammaskiven poistoa ja kiillotusta, ensin kaapimilla, sitten ultraäänellä; kymmeniä paikattuja

hampaita; neljän viisaudenhampaan poistoleikkaukset; kolmen haljenneen hampaan poistoleikkaukset; hätäleikkaus niin tulehtuneeseen suuhun, että lääkäri huolestui jo kasvoistani ja kutsui huoneeseen toisen lääkärin; antibioottikuureja, niisto-, urheilu- ja saunakieltoja, reseptikipulääkkeitä; tuhansien eurojen titaanisista implanttiruuveja, joihin keraamisia kruunuja; irronneiden kruunujen jälleensiinnitystä; haljenneiden titaaniruuvien irtileikkausta ja uudelleenasetusta; skannausta, mallausta, kuvaamista; loputtomasti röntgeneitä, joiden ajaksi lääkäri ja hoitaja poistuvat huoneesta; tuhansia minuitteja listahittejä viimeina soivasta radiosta; aikoinaan tuttavallista rupattelua hoitajan ja lääkärin välillä, kun heillä oli aikaa tutustua ja tyhjäkäydä; sittemmin pitkiä hiljaisuuksia.

Tänä vuonna olen käynyt hammaslääkärissä yhdeksän kertaa, ja on vasta elokuu. Viimeisin käynti kesti tunnin ja kymmenen minuuttia. Sen aikana ehdin ajatella kasaan runokokoelman rakenteen, yhden podcast-jakson editoinnin ja toisen jakson äänittämisen sekä hammaslääkärinä käsittelevän esseen. Ajattelin myös, että aamiaiseksi nautin avokadon, vihreän omenan, banaanin, vähän lehtikaalia, pinaattia, appelsiinimehua ja espressoshotin, sen jälkeen kun olin puhdistanut hampaani hammasväliharjalla, hammaslangalla ja sähköhammasharjalla. Ajattelin, kuinka hammaslääkärinä käsittelevässä tekstissä vaikuttaisin oksettavan tehokkaalta yrittäjältä, joka tarttuu jokaiseen mahdollisuuteen, käyttää luppothetket hyödykseen ja vielä elää terveellisesti. Olen kuitenkin pakotettu terveelliseen elämään nimenomaan hampaideni takia: implanttihoitoja ei olisi edes aloitettu, jos olisi tupakoinut. Juuri elinikäinen

hammaslääkärissä käyminen on opettanut minulle rauhallisuutta, läsnäoloa, kivunsietoa, suunnitelmallisuutta, ajattelutaitoja, johdonmukaisuutta ja rutiineja. Kiitos hammaslääkärin, ymmärrän syyn yhteyden seuraukseen. Hammaslääkäri on ollut minun öinen kattoshakkilautani, pitkä marssini lääketieteellisten instituutioiden läpi yhä uusien kojeiden kipualustaksi. Annoin hammaslääkärin muovata minua kuin savea; hän kaiversi porallaan uuden ihmisen. Hampaani kirjoittivat tarinani, koska suussani käyneet kädet mentoroivat minusta sen, mikä olen, ja minä opin seuraamaan sitä.

"PITKÄÄN ETSIN JATKUMOA, JOHON SOPISIN. AINA MINUT ON KESKEYTETTY TAI OLEN ITSE KESKEYTTÄNYT ITSENI."

Maailmassa on kahdenlaista aikaa: sitä, jota mitataan, ja sitä, joka laajenee mitattavuuden ulkopuolelle. Hän, joka väittää ajan olevan kaikille ja kaikkialla sama, ei osaa nähdä eroa maanjäristyksen ja pionin kukkaan puhkeamisen välillä.

Pontus Purokurun neljäs itsenäinen teos on kauno-kirjallinen tutkielma ajasta ja sen ristiriidoista. Miten vaalia jatkumoa keskeytysten ajassa? Miten löytää kauneus kakofoniasta? Ja mitä tekemistä tällä kaikella on aamukahvin kanssa?

Lyhyistä kirjoituksista koostuva tekstikokoelma kutoo arjen banaliteetit kiinni kriittiseen yhteiskunta-analyysiin. Lopputuloksena on tekstilajeja yhdistävä kokonaisuus, luonnoslehtiö, joka kuvaa, mitä tapahtuu, kun antautuu keskeytyksille.

*KOSMOS

ISBN 978-952-352-308-1
84.2 | 9789523523081
KANSI: TERO AHONEN